

**UCHWAŁA NR XVIII/166/2017
RADY MIEJSKIEJ W KLESZCZELACH**

z dnia 18 września 2017 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony
Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 - 2024**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446, 1579 i 1948 oraz z 2017 r. poz. 730 i 935) w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015 r. poz.1390) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2024, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała Nr VII/44/2011 Rady Miejskiej w Kleszczelach z dnia 4 lipca 2011 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2018.

§ 3. 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Kleszczel.

§ 4. 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Krzysztof Lange

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Kleszczele

I. WPROWADZENIE

Przemocą w rodzinie określane jest „każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i wolności, powodujące cierpienie i szkody” [Nowakowska, *Przemoc kobiet w rodzinie*, W-wa 2008, s. 21]. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw [Sasal, *Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie* 2005r., s. 16–19]. Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu [Tomaszewska, *Przemoc wobec kobiet w rodzinie*, 2007, s. 36–37].

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Rodzaje przemocy:

1. Przemoc fizyczna – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia. Tj. popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, nieudzielenie koniecznej pomocy itp.

2. Przemoc seksualna – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności. Tj. wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych kobiety, itp.

3. Przemoc psychiczna – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu, tj. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu o pożywienia, stosowanie groźb. Itp.

4. Przemoc ekonomiczna – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy. Tj. odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspokajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny, itp.

5. Zanedbanie – to ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 ustawy z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm).

Artykuł 207 Kodeksu karnego stanowi:

„§1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

§ 2. Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w §1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12 ”.

Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz innych ludzi. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w niniejszym Programie.

Program Przeciwdziałania Przemocy Gminy Kleszczele ma charakter długofalowy. Działania Programu obejmują lata 2017–2024. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania Programu mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

II. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Gminny Program Przeciwdziałania przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar przemocy w Rodzinie na lata 2017 -2024 jest realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz.487 ze zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015 r. poz.1390).
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.).

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 -2024 jako zadanie wynikające z art. 6 ust.2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jest zgodny z założeniami Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kleszczele na lata 2017 -2024.

Dokumenty spójne z Programem to:

- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2015 r.,poz.2082 z póź.zm),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. z 2016 t.,poz.1137),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 1997 r. Nr 89, poz.555 z póź.zm.),
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. z 2015 r. poz.355).
- Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2016 r. poz.224),
- Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (Dz.U. z 2014 r. poz.795 z póź.zm.)

III. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie. Dokładną analizę problemów społecznych zawiera uchwała Nr XVII/152/2017 Rady Miejskiej w Kleszczelach z dnia

19 czerwca 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kleszczele na lata 2017-2024.

Na dzień 31 grudnia 2016 r. Gmina Kleszczele liczy 2662 mieszkańców. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych z Powiatowym Urzędzie Pracy w Hajnówce wynosiła 86 osób, z czego jedynie 16 osób pobierało zasiłek dla bezrobotnych. Z danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, że w 2016 r. wpłynęło 5 wniosków o podjęcie leczenia odwykowego, a w stosunku do 2 osób wszczęto postępowanie w sprawie sądowego nałożenia obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. Z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że w 2016 r. - 114 rodzin korzystało z pomocy społecznej.

Ze statystyk policyjnych wynika, że na terenie gminy w roku 2016 przeprowadzonych zostało 11 interwencji domowych.

Z danych Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że na terenie gminy w roku 2015 założono 6 Niebieskich Kart. 4 Karty zostały założone przez Policję, a 2 przez pracownika socjalnego. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie w 2015 r. ogółem – 23 osoby, w tym kobiety - 10, mężczyźni - 4, dzieci - 9.

W roku 2016 założono 3 Niebieskie Karty. 2 Karty założone zostały przez Policję, a 1 przez pracownika socjalnego. Liczba osób objętych pomocą ogółem 14 osób, w tym kobiety - 3, mężczyźni - 4 osoby i 7 dzieci.

Lata	Liczba założonych NK ogółem	Instytucja zakładająca NK w okresie	Zakończenie NK	Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	Liczba posiedzeń Grup Roboczych
2015	10	4 - Policja 2 - MOPS	8	5	13
2016	5	2- Policja 1-MOPS	3	4	6

Rozpoznanie skali zjawiska, wyłącznie na podstawie danych statystycznych Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji czy innych instytucji zaangażowanych w rozwiązywanie problemu przemocy domowej nie daje pełnego zobrazowania skali zjawiska. Często przemoc nie wychodzi poza próg domu, a osoby doświadczające, z różnych powodów nie szukają pomocy. Procedurę „Niebieskie Karty” w większości przypadków zakończono w związku z ustaniem przemocy w rodzinie, następnie z uwagi na brak zasadności podejmowania działań. Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie gminy w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie czy w szkole, ale nieujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania.

W szkole zanotowano wielokrotne akty przemocy fizycznej i psychicznej. Przemoc fizyczna wyrażała się kopaniem, szarpaniem, popychaniem. Przemoc psychiczna to bezustanne wyśmiewanie się, poniżanie, wyzywiska.

Podejmowane były działania edukacyjne z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, agresji w grupie rówieśniczej i środowisku lokalnym skierowane zarówno do uczniów, nauczycieli jak i rodziców. W szkole organizowano warsztaty, spektakle profilaktyczne, prelekcje, pogadanki skierowane do różnych grup wiekowych – przedszkole, szkoła podstawowa i gimnazjum.

Dla rodziców organizowano wywiady profilaktyczne prowadzone przez przedstawicieli policji (wydział ds. nieletnich), poradni psychologiczno -pedagogicznej. Zarówno wśród uczniów jak i rodziców rozpowszechniono materiały informacyjne dotyczące przemocy: ulotki, plakaty.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kleszczelach zatrudnia 3 pracowników socjalnych, pracownicy socjalni udzielają poradnictwa w ramach pracy socjalnej, pomagają osobom doświadczającym przemocy w rodzinie usamodzielniać się lub odizolować od sprawcy przemocy.

Z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kleszczelach wynika, że tendencja osób korzystających z pomocy społecznej w wyniku przemocy w rodzinie utrzymuje się na jednakowym poziomie, a mianowicie :

2015 rok - 1 rodzina, liczba osób w rodzinie - 5,

2016 rok - 2 rodziny , liczba osób w rodzinie – 7.

Na potrzebę tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Kleszczelach wśród mieszkańców została rozpowszechniona ankieta zarówno w wersji elektronicznej jak i papierowej w celu zmotywowania do udziału w jej wypełnieniu jak najliczniejszej grupy interesantów i poznania opinii lokalnego społeczeństwa w obszarze problemów społecznych .

W ankiecie wzięło udział 71 osób (39 % mężczyzn, 61% kobiet), stanowiących 2,66 % mieszkańców. Badani znajdowali się głównie w przedziale wiekowym 31-60 lat (68%). Najmniej respondentów charakteryzował wiek do 18 lat i powyżej 60 roku życia (7%).

Dla uzyskania czytelniejszych wyników danej ankiety została ona podzielona na poszczególne obszary lokalnego życia i tak m.in. **Przemoc w rodzinie**.

Spośród 71 osób udzielających odpowiedzi na pytanie dotyczące obecności zjawiska przemocy domowej w Kleszczelach, 21 % spośród nich zadeklarowało, iż zna rodziny, w których jest stosowana przemoc domowa. Natomiast 31% osób ankietowanych opiniowało, że słyszały o danych rodzinach w przeciwieństwie do 19 % respondentów, którzy nie znają lub nie wiedzą o zamieszkiwaniu na terenie gminy osób stosujących lub zmagających się ze skutkami przemocy. Pytając o przyczyny stosowania przemocy domowej w Kleszczelach, uczestnicy ankiety wskazywali przede wszystkim alkohol, narkotyki (56%), brak pracy (38%), niezaradność życiową, opiekuńczo-wychowawczą (33%) oraz stres, ograniczenia finansowe (20%). Najskuteczniejszymi działaniami realizowanymi na rzecz pomocy ofiarom przemocy domowej są:

- > leczenie uzależnień,
- > zwiększenie dostępności do poradnictwa prawnego, socjalnego, terapeutycznego – 47%
- > izolowanie ofiar od sprawców przemocy -40%
- > umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia - 31%

IV. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Realizacja celów Programu zakłada:

- 1) uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
- 2) promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy,
- 3) edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie,
- 4) działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu

- poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym,
- dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych,
- dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią,
- otwartość i chęć współpracy specjalistów,
- silne więzi rodzinne
- chęć zmiany i wyjścia z kryzysu.

Zagrożenia w realizacji zadań:

- stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych
- brak współpracy rodziny w zakresie przezwyciężania kryzysów,
- problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach,
- ubóstwo,
- brak infrastruktury socjalnej w gminie,

- brak lub zbyt mała współpraca interdyscyplinarna,
- brak motywacji ekonomicznej dla członków zespołu interdyscyplinarnego.

V. CELE I ZADANIA PROGRAMU

CEL STRATEGICZNY

Celem głównym Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Kleszczele w latach 2017 - 2024 jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności działań na rzecz osób uwikłanych w przemoc.

CELE OPERACYJNE, ZADANIA, DZIAŁANIA, WSKAŹNIKI

CEL OPERACYJNY NR 1

Stała edukacja i podniesienie świadomości środowiska lokalnego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zmiana postaw mieszkańców.

ZADANIA:

- 1) Upowszechnianie informacji na temat przemocy w rodzinie m.in. w zakresie czynników zagrożenia i ochrony przed przemocą.
- 2) Zwiększenie dostępności i efektywności działań (programy /projekty realizowane przez podmioty w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 3) Monitorowanie na bieżąco dostępności do placówek udzielających wsparcia.

DZIAŁANIA:

- a) Publikacja artykułów w prasie lokalnej, na tablicach informacyjnych, na stronach internetowych Urzędu Miejskiego, Ośrodka Pomocy Społecznej.
- b) Rozpoznanie oferty projektów/programów profilaktycznych prowadzonych przez instytucje/organizacje na terenie miasta Kleszczele.
- c) Prowadzenie dla dzieci i młodzieży zajęć wychowawczych i informacyjno – edukacyjnych (placówki oświatowe).

WSKAŹNIKI:

- Liczba materiałów informacyjnych (plakatów, ulotek, informatorów).
- Liczba i rodzaj instytucji/organizacji realizujących działania profilaktyczne.
- Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach wychowawczych.
- Liczba szkół prowadzących działania profilaktyczne.

CEL OPERACYJNY NR 2

Zapewnienie kompleksowej pomocy osobom /rodzinom doświadczającym przemocy.

ZADANIA:

- 1) Zwiększenie dostępności pomocy rodzinom, w których stosowana jest przemoc, a w szczególności zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
- 2) Systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy.

DZIAŁANIA:

- a) Realizacja procedury „Niebieska Karta”.
- b) Realizacja działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego osobom uwikłanym w przemoc.

WSKAŹNIKI:

- Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – A” przez poszczególne podmioty.

- Liczba utworzonych grup roboczych utworzonych w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach.
- Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w związku z ustaniem przemocy w rodzinie.
- Liczba osób / rodzin objętych pomocą socjalną.
- Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie poradnictwa.

CEL OPERACYJNY NR 3

Koordinacja działań służb zajmujących się zjawiskiem przemocy w rodzinie.

ZADANIA:

- 1) Rozwój współpracy w zakresie budowy spójnego systemu wsparcia.
- 2) Utworzenie systemu informacji o osobach doświadczających przemocy.

DZIAŁANIA:

- a) Monitorowanie zjawiska – ilościowe rejestrowanie przypadków wystąpienia przemocy w rodzinie.
- b) Analiza istniejącej infrastruktury instytucji pomagającym ofiarom przemocy w rodzinie.
- c) Systematyczne spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego monitorującego zjawisko przemocy w gminie.
- d) Gromadzenie i przetwarzanie danych osobowych.

WSKAŹNIKI:

- Liczba zarejestrowanych przypadków przemocy w rodzinie przez poszczególne służby.
- Liczba wszystkich prowadzonych postępowań w ramach procedury „Niebieskie Karty”.
- Liczba instytucji udzielających wsparcia.
- Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego.
- Liczba spotkań grup roboczych
- Liczba spraw rozpatrzonych przez grupy robocze.

CEL OPERACYJNY NR 4

Zwiększenie kompetencji pracowników służb zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

ZADANIA:

- 1) podnoszenie kwalifikacji i wiedzy przedstawicieli różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy w rodzinie.
- 2) organizacja seminariów specjalistycznych szkoleń dla grup zawodowych powołanych do realizacji zadań wynikających ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

DZIAŁANIA:

- a) Udział w szkoleniach podnoszących kwalifikacje i umiejętności w zakresie pracy z ofiarą i sprawcą przemocy.
- b) Współpraca międzymiastowa w zakresie wymiany doświadczeń.
- c) Organizowanie Interdyscyplinarnych szkoleń w ramach tworzenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

WSKAŹNIKI:

- Liczba zorganizowanych seminariów, specjalistycznych szkoleń
- Liczba osób uczestniczących w szkoleniach.
- Liczba spotkań współpracujących gmin i miast.

·Liczba osób biorących udział w konferencjach /wojewódzkich, ogólnopolskich/.

VI. REALIZACJA PROGRAMU

ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do wszystkich mieszkańców gminy Kleszczele, którzy spotykają się ze zjawiskiem przemocy w rodzinie i jego skutkiem. Program skierowany jest przede wszystkim do:

- osób doświadczających przemocy,
- osób stosujących przemoc,
- świadków przemocy w rodzinie,
- osób zagrożonych wystąpieniem przemocy w rodzinie,
- służb zajmujących się realizacją działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

VII. PODMIOTY REALIZUJĄCE PROGRAM

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Policja,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Zakład Opieki Zdrowotnej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Szkoła Podstawowa, Przedszkole,
- organizacje pozarządowe.

VIII. PODMIOTY WSPÓŁPRACUJĄCE W REALIZACJI PROGRAMU

- Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Hajnówce,
- Poradnie Terapii Uzależnienia od Alkoholu w Hajnówce,
- parafie i inne związki wyznaniowe.

IX. FINANSOWANIE

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Kleszczele, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

X. MONITORING I EWALUACJA

Monitorowanie realizacji zadań wytyczonych w Programie odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację zaplanowanych działań, poprzez przekazanie danych koordynatorowi Programu, tj. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Program będzie ewaluowany poprzez okresową sprawozdawczość, weryfikację określonych w Programie wskaźników, analizę zebranych danych i informacji oraz oceny stopnia wykonania założonych do realizacji celów i przedsięwzięć.

XI. ZAKOŃCZENIE

Przemoc w rodzinie to zjawisko, które nigdy nie powinno mieć miejsca, ponieważ nikt nie ma prawa naruszać praw i dóbr osobistych człowieka, powodować cierpienia. Niestety przemoc występuje od zawsze i dlatego należy podejmować wszelkie działania mające na celu zmniejszenie skali tego zjawiska. Niezmiennie istotą jest tutaj współpraca, zaangażowanie oraz wysiłek wszystkich służb reagujących na problemy społeczne, ukierunkowany na przeciwdziałanie temu zjawisku i udzielaniu wsparcia.